

POSTANOWIENIE

Dnia 1 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

Protokolant Justyna Kryńska - Szufnara

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga
w sprawie **M.B.**

uniewinnionego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 200 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniach 25 lutego 2025 i 17 września 2025 r.,
kasacji wniesionych przez pełnomocnika małoletniej oskarżycielki posiłkowej oraz
prokuratora - na niekorzyść
od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach
z dnia 26 stycznia 2024 r., sygn. akt VI Ka 543/23
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Sosnowcu
z dnia 25 sierpnia 2021 r., sygn. akt IX K 96/21,

- 1. oddała kasację prokuratora jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. pozostawia bez rozpoznania kasację pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, obciążając stronę wniesioną opłatą od kasacji;**
- 3. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. W.K.- Kancelaria Adwokacka w K. kwotę 1771,20 zł (tysiąc siedemset siedemdziesiąt jeden złotych i 20/100), w tym 23% VAT, za pomoc prawną udzieloną pokrzywdzonej A.B. jako jej kurator procesowy ustanowiony z urzędu.**

UZASADNIENIE

M.B. został oskarżony o to, że w okresie od nieustalonego dnia marca 2020 r. do dnia 15.05.2020 r., w S., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, obcował płciowo z małoletnią A.B. poniżej lat 15 oraz doprowadził wskazaną do poddania się innej czynności seksualnej w postaci dotykania jej miejsc intymnych piersi, pośladków i narządów płciowych, a także kazał jej dotykać i trzymać swój narząd rodny, którym również dotykał jej narządów płciowych oraz innych miejsc na ciele, a także doprowadził wskazaną do wykonania innej czynności seksualnej w postaci dotykania jej narządu rodnego i masturbacji tj. o przestępstwo z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 25 sierpnia 2021 r., sygn. akt IX K 96/21, oskarżonego uznano za winnego tego, że w bliżej nieustalonych dniach a przypadających w okresie czasu pomiędzy miesiącem marzec 2020 roku a dniem 15 maja 2020 roku w S., działając kilkakrotnie, doprowadził małoletnią pokrzywdzoną poniżej 15 roku życia A.B. do poddania się innym czynnościom seksualnym w postaci dotykania ręką a także swym narządem płciowym - penisem po ciele małoletniej pokrzywdzonej to jest w okolicach jej piersi, pośladków, narządu płciowego, tj. występku z art. 200 § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie. Ponadto, na mocy art. 41a § 2 i 4 k.k., orzeczono wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną A.B. w jakiejkolwiek formie i w jakikolwiek sposób, a także zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej A.B. na odległość mniejszą niż 100 metrów na okres 10 lat, zaś na mocy art. 46 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego obowiązek zapłaty na rzecz małoletniej pokrzywdzonej A.B. kwoty 50000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Sąd Okręgowy w Katowicach, na skutek apelacji, wniesionych przez obrońców oskarżonego oraz pełnomocnika małoletniej oskarżycielki posiłkowej i

kuratora procesowego małoletniej oskarżycielki posiłkowej, wyrokiem z dnia 26 stycznia 2024 r., sygn. akt VI Ka 543/23, uniewinnił oskarżonego M.B. od popełnienia przypisanego mu występku z art. 200 § 1 k.k.

Od tego wyroku kasację wniósł pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej oraz prokurator na niekorzyść oskarżonego.

W kasacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej podniesiono zarzuty rażącego naruszenia prawa, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 87 § 1 k.p.k. w zw. z art. 89 k.p.k. i art. 98 § 2 k.r.o. w zw. z art. 48 ust. 2 Konstytucji RP; art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.; art. 433 § 1 w zw. z art. 442 § 1 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 4 i 7 k.p.k.).

Na podstawie tych zarzutów autora kasacji wniósł o uchylenie wyroków Sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi *meriti*.

Prokurator we wniesionej kasacji podniósł zarzuty rażącego naruszenia prawa procesowego – art. 537 k.p.k. i art. 518 k.p.k. w zw. z art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 452 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k.; art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 452 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 177 k.p.k. i art. 201 k.p.k. i art. 168 k.p.k. i art. 186 k.p.k. w zw. z art. 182 k.p.k.; art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 424 § 1 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k.; art. 437 § 2 k.p.k. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Prokurator w odpowiedzi na kasację pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej wniósł o uznanie jej za zasadną. Kurator procesowy pokrzywdzonej poparł zaś kasację prokuratora.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja prokuratora została uznana na rozprawie za oczywiście bezzasadną, co czyniło zbędnym sporządzenie pisemnego uzasadnienia w tym zakresie (art. 535 § 3 k.p.k.).

Z kolei kasacja pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej została wniesiona przez osobę nieuprawnioną, co implikowało konieczność pozostawienia jej bez rozpoznania. Trzeba bowiem zauważyć, że autorem tej kasacji jest adw. T.R., który w postępowaniu kasacyjnym nie mógł reprezentować A.B.

Na wstępnym etapie postępowania przygotowawczego R.B. - ojciec A.B., jako jej przedstawiciel ustawowy, udzielił pełnomocnictwa adw. T.R. do reprezentowania małoletniej w postępowaniu karnym, jako jej pełnomocnik i zgłaszając, że będzie ona brała udział w sprawie w charakterze oskarżycielki posiłkowej (k- 528-529;793). W zaistniałej sytuacji prokurator wystąpił do Sądu Rejonowego w Sosnowcu, Wydziału Rodzinnego i Nieletnich o ustanowienie – w trybie art. 98 § 2 k.r.o. oraz art. 99 k.r.o. - kuratora do reprezentacji małoletniej pokrzywdzonej A.B., ponieważ przedstawiciele ustawowi nie mogą jej reprezentować z uwagi na występowanie konfliktu interesów (k- 719). Sąd Rejonowy w Sosnowcu postanowieniem z dnia 8 lutego 2021 r., sygn. akt IV Nsm 79/21, ustanowił dla małoletniej A.B. kuratora w osobie adw. T.R. do reprezentowania interesów małoletniej w postępowaniu karnym w niniejszej sprawie (k- 818), jednak orzeczenie to zostało zmienione postanowieniem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 2 sierpnia 2021 r. i kuratorem dla A.B. wyznaczono adw. W.K. Wcześniej już nawet Sąd Rejonowy w Sosnowcu zwracał się do Sądu Rodzinnego o ustanowienie innego niż adw. T. R. kuratora (k-778; 794) z uwagi na „konflikt interesów przedstawicieli ustawowych”.

Ponadto w sprawie ustanowiony został pełnomocnik z urzędu dla małoletniej – adw. M.U. (k- 823-823a) i Sąd Rejonowy poinformował adw. T. R., że małoletnią pokrzywdzoną w toku postępowania będzie reprezentował pełnomocnik ustanowiony z urzędu (k-835).

Warto zauważyć, że T. R. pojawił się na pierwszym terminie rozprawy przed Sądem Rejonowym w Sosnowcu, ale został poinformowany przez przewodniczącego, że może przebywać na sali rozpraw wyłącznie w charakterze publiczności (k- 846), a małoletnią pokrzywdzoną reprezentował pełnomocnik ustanowiony z urzędu. Apelacje od wyroku Sądu pierwszej instancji wnieśli m.in. kurator małoletniej, jak i jej pełnomocnik ustanowiony z urzędu i oni też reprezentowali ją na rozprawie przed Sądem odwoławczym (k- 1287 i nast.,1366). Adwokat T. R. nie był również

zawiadamiany o terminie rozprawy kasacyjnej w sprawie IV KK 398/22, a byli o niej zawiadomieni kurator małoletniej oraz jej pełnomocnik ustanowiony z urzędu.

Dopiero przy kolejnym rozpoznaniu sprawy przez Sąd Okręgowy (po uchyleniu przez Sąd Najwyższy pierwszego wyroku Sądu odwoławczego z dnia 8 marca 2022 r., w sprawie XXIII Ka 811/21), w toku postępowania odwoławczego adw. T. R. został dopuszczony do udziału w sprawie, jako pełnomocnik małoletniej pokrzywdzonej, ustanowiony przez R.B. Konflikt interesów przedstawicieli ustawowych małoletniej pokrzywdzonej w całej jego ostrości ujawnił się także na etapie postępowania kasacyjnego, gdy z jednej strony P.B., jako przedstawicielka ustawowa A.B., wносиła o oddalenie kasacji wniesionych na niekorzyść M.B., a z drugiej strony pełnomocnik ustanowiony dla małoletniej pokrzywdzonej przez R.B. wniósł właśnie taką kasację na niekorzyść M.B.

W świetle przytoczonych realiów procesowych sprawy nie budzi jednak wątpliwości to, że adw. M. R. nie mógł zostać skutecznie ustanowiony pełnomocnikiem oskarżycielki posiłkowej A.B. przez jej ojca, z uwagi na występujący w sprawie oczywisty konflikt interesów pomiędzy rodzicami małoletniej, a w takim przypadku interes dziecka wyklucza możliwość reprezentowania go przez któregokolwiek z rodziców (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2025 r., III CZ 13/25, LEX nr 3881092*). Tym samym nie jest możliwe, w takiej sytuacji, ustanowienie przez któregokolwiek z rodziców jakiegokolwiek pełnomocnika procesowego dla małoletniego. Kurator, o którym mowa w art. 99 k.r.o., ustanowiony przez sąd, jest z mocy ustawy reprezentantem małoletniego i działa jako jego przedstawiciel ustawowy, a tym samym wyłącza w stosunku do tego małoletniego, wynikające z władzy rodzicielskiej rodziców uprawnienia wynikające z art. 98 § 1 k.r.o. Jakkolwiek zatem każde z rodziców może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka, które pozostaje pod władzą rodzicielską obojga rodziców (art. 98 § 1 k.r.o.), to jednak w sytuacji, gdy żadne z rodziców nie może reprezentować dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską, sąd opiekuńczy ustanawia reprezentanta dziecka, który jest umocowany do dokonywania wszelkich czynności łączących się ze sprawą, również w zakresie zaskarżenia i wykonywania orzeczenia (art. 99 § 1 i 2 k.r.o.).

Z tego względu kasację adw. T. R. należało pozostawić bez rozpoznania na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. art. 530 § 2 k.p.k. i art. 429 § 1 k.p.k., jako wniesioną przez osobę nieuprawnioną, obciążając stronę uiszczoną opłatą od kasacji, zaś wydatkami postępowania kasacyjnego obciążając Skarb Państwa. O kosztach pomocy prawnej udzielonej pokrzywdzonej przez kuratora ustanowionego z urzędu orzeczono na podstawie § 17 ust. 2 pkt 6 i § 20 w zw. z § 4 ust. 1-3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2024.763).

Kazimierz Klugiewicz

Piotr Mirek

Zbigniew Puskarski

[WB]

[r.g.]